

Predică la Sărbătoarea Sfântului Ierarh Nicolae (1) – Sfântul Serafim Sobolev

Astăzi, în timpul Dumnezeieștii Liturghii, prin citirea Apostolului, Sfânta Biserică ne atrage atenția, iubiților întru Hristos fii ai mei, asupra acestor cuvinte ale Apostolului Pavel din Epistola lui către Evrei: „Ascultați de mai-marii voștri și vă supuneți lor” (Evrei 13, 17). Iar puțin mai sus, în aceeași epistolă, Apostolul spune: „Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri...și urmați-le credința” (Evrei 13, 7). Aici, prin „mai-marii” se înțelege Apostolii, iar apoi urmașii lor, Sfinții Părinți ai Bisericii.

Prin aceste cuvinte apostolești, Sfânta Biserică vrea ca noi întru toate să-i ascultăm pe Sfinții Părinți și mai ales în ceea ce privește credința fără de care nu putem fi bineplăcuți lui Dumnezeu și nici nu putem să ne mântuim; iar aceasta este de înțeles. Sfinții Părinți ne învață credința mântuitoare, aceea despre care Domnul a spus: „Cel ce va crede și se va boteza se va mântui; iar cel ce nu va crede se va osândi” (Marcu 16, 16).

Învățându-ne această credință adevărată și mântuitoare, prin aceasta Sfinții Părinți ne apără de căderea în cel mai mare și dezastruos păcat – căderea într-o credință eretică – pentru care Apostolul Pavel aruncă anatemă sau blestem, prin cuvintele: „Dar chiar dacă noi sau înger din cer v-ar vesti altă Evanghelie decât aceea pe care v-am vestit-o – să fie anatema!” (Galateni 1, 8).

Chiar Sfinții Părinți ai Bisericii ne apără de orice schimbare a dogmelor credinței, căci ei blestemă pentru toate veacurile pe toți cei care au acceptat, acceptă și vor accepta schimbări dogmatice. O, dacă noi i-am asculta întotdeauna pe Sfinții Părinți, precum spune cuvântul apostolesc! Atunci Domnul repede ar preschimba toată întristarea noastră în bucurie, căci ascultarea de Dumnezeu este izvorul fericirii Raiului. Iar a-i asculta pe Sfinții Părinți, ca urmași ai Apostolilor, înseamnă a-L asculta pe Dumnezeu Însuși. Iată de ce Domnul a spus: „Cel ce vă ascultă pe voi pe Mine Mă ascultă și cel ce se leapădă de voi se leapădă de Mine” (Luca 10, 16). Această ascultare era însușirea definitorie a strămoșilor noștri, creștinii dreptslăvitori (...).

În vremurile dinainte, în fiecare biserică din orașe și din sate, exista colecția întreagă a Vieților Sfinților, de Sfântul Dimitrie, Mitropolitul Rostovului. În toată frumusețea duhovnicească, în ele se arăta viața curată și sfântă a plăcuților lui Dumnezeu și se transmitea învățătura Sfinții Părinți, fundamentată pe Sfânta Scriptură. Poporul (...) citea Viețile Sfinților, se conducea după ele în credința și viața lui. Mai mult, în biserici și în mănăstiri mai ales, în timpul Dumnezeieștilor Slujbe, întotdeauna se citeau credincioșilor cuvinte mântuitoare din scrierile Sfinții Părinți ai Bisericii, îndeosebi scrierile Sfântului Teodor Studitul și ale Sfântului Efrem Sirul, pe care poporul iubea atât de mult să le asculte. Dar și mai mult el îndrăgea citirile din scrierile Sfântului Ioan Gură de Aur – învățăturile lui alese, cunoscute sub titlul de „Puțul de aur”.

Însă, odată cu trecerea timpului, aceste binecuvântate izvoare de luminare au fost lăsate și uitate (...).

Astăzi, Sfânta Biserică prăznuiește pomenirea Sfântului Ierarh Nicolae. Prin râvna sa mărturisitoare pentru apărarea Ortodoxiei la Primul Sinod Ecumenic, în lupta cu ereticul Arie, el ne cheamă și pe noi, iubiților întru Hristos frați și surori, să-i ascultăm pe Sfinții Părinți, în ceea ce privește dogmele credinței, stabilite de ei la cele șapte Sinoade Ecumenice.

Și să nu fie zadarnică această chemare a Sfinților Părinți. Să nu renunțăm nici o iotă la această credință. Iar pentru aceasta Domnul ne va bucura, ne va mângâia și va împlini cuvintele Sale: „Și toate câte veți cere, rugându-vă cu credință, veți primi” (Matei 21, 22).

Pentru rugăciunile Sfântului Ierarh Nicolae, să ne izbăvească Domnul de toate relele și necazurile, unindu-ne cu Sine pentru totdeauna, pentru fericirea veșnică în nespusa Lui Împărăție Cerească. Amin.

(Ținut în biserica rusă „Sf. Nicolae” din Sofia, la 6/19 decembrie 1946)

Predică la Sărbătoarea Sfântului Ierarh Nicolae (2) – Sfântul Serafim Sobolev

„Căutat-au spre rugăciunea celor smeriți și nu au defăimat cererea lor” (Psalmul 101, 18). Iată cuvintele Dumnezeuiescului Psalmist, care s-au împlinit minunat în viața Sfântului Ierarh Nicolae, făcătorul de minuni, a cărui pomenire o săvârșim astăzi, iubiților întru Hristos fiii mei.

Domnul ascultă întotdeauna mijlocirea lui în rugăciune pentru noi și niciodată nu o nesocotește, nici nu o dă la o parte. Și cum ar putea fi altfel, când Însuși Domnul i-a dăruit, ca unui ales deosebit al Său, această cutezanță în rugăciune? În virtutea acestei cutezanțe, Sfânta noastră Biserică, mai mult decât pe alți sfinți, îl numește „plăcut și făcător de minuni”. Prin aceste numiri, Sfânta Biserică mărturisește că Sfântul Nicolae are un har extraordinar prin cutezanța rugăciunilor sale către Dumnezeu, ceea ce Biserica exprimă, de altfel numindu-l primul nostru apărător, după Preacurata Fecioară Maria.

Știm și noi, iubiții mei, cât de repede și neabătut își manifestă făcătorul de minuni Sfânt Nicolae acest har al său, ca răspuns la rugăciunile credincioșilor adresate lui. De o mie și jumătate de ani, acest har al Sfântului Ierarh Nicolae se descoperă fie ca osândire pentru fărădelegi, fie ca milostivire pentru vindecarea noastră de diferite boli, sau pentru izbăvirea de orice nenorociri și năpaste. (...)

Sunt incomparabil mult mai multe manifestările darului vindecător al Sfântului Ierarh Nicolae. Este imposibil să enumeri aceste cazuri. Ele sunt tot atât de numeroase, precum stelele cerului și nisipul mării. Și de fapt, cine dintre noi nu a simțit în viață sa ajutorul rugăciunilor Sfântului Ierarh Nicolae? Cine dintre noi a rămas neascultat de el, când îl chemam în rugăciunile noastre, fiind bolnavi, sau supuși unor necazuri, sau nenorociri ale vieții? Să i ne rugăm în continuare, cu nădejde nestrămutată și el niciodată nu ne va lăsa fără de mângâiere în necazurile noastre.

Dar iată ce va trebui să ținem minte, mai ales când ne rugăm Sfântului Ierarh Nicolae. Marele har cu darurile lui minunate el l-a câștigat prin smerenia sa. „Pentru aceasta ai câștigat cu smerenia cele înalte, cu sărăcia cele bogate”, se spune în troparul acestui plăcut al lui Dumnezeu. Iar făcătorul de minuni Sfânt Nicolae a avut cea mai mare și înaltă smerenie.

Sfinții Părinți ai Bisericii mărturisesc că nu este mare merit să ai o smerenie de început, adică să recunoști păcatele tale. Ar însemna să-ți pierzi cu totul rușinea, ca să nu ai conștiința păcatelor tale. Ele sunt prea evidente. Dar va fi mare meritul în ochii lui Dumnezeu, dacă toate faptele bune nu ni le vom atribui nouă, ci lui Dumnezeu, Harului Lui Dumnezeuiesc, dar în același timp, ne vom strădui să o facem în taină. Aceasta este cea mai înaltă și desăvârșită formă de smerenie, deoarece este însoțită de desăvârșita iubire pentru Dumnezeu: noi nu dorim ca slava faptelor noastre bune să ne fie atribuite

nouă, ci dorim în acest caz un singur lucru: să trecem neobservați și ca toată slava faptelor noastre să nu fie nici într-un caz raportate la ființa noastră, ci atribuite Unuia Singur, Dumnezeuului nostru. În acest fel vom îndeplini în fapt cuvintele Sfintei Scripturi: „Nu nouă, Doamne, nu nouă, ci numelui Tău dă slavă” (Psalmi 113, 9).

Prin această smerenie tainică vom plăcea tot mai mult lui Dumnezeu, tot mai mult vom arăta iubirea noastră pentru El. Iată de ce Domnul atât de mult a vorbit despre facerea tainică de bine, în a Sa Predică de pe Munte: „Luați aminte – a spus El – ca faptele dreptății voastre să nu le faceți înaintea oamenilor ca să fiți văzuți de ei; altfel nu veți avea plată de la Tatăl vostru Cel din ceruri. Deci, când faci milostenie, nu trâmbița înaintea ta, cum fac fățarnicii în sinagogi și pe ulițe, ca să fie slăviți de oameni; adevărat grăiesc vouă: și-au luat plata lor. Tu însă, când faci milostenie, să nu știe stânga ta ce face dreapta ta, ca milostenia ta să fie într-ascuns și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție. Iar când vă rugați, să nu fiți ca fățarnicii cărora le place, prin sinagogi și prin colțurile ulițelor, stând în picioare, să se roage, ca să se arate oamenilor; adevărat grăiesc vouă: și-au luat plata lor. Tu însă, când te rogi, intră în camera ta și închizând ușa, roagă-te Tatălui tău, Care este în ascuns și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție” (Matei 6, 1-6).

De aici înțelegem de ce Preacuviosul Paisie cel Mare, la întrebarea: „Care este cea mai înaltă virtute?”, a spus: „Acea care se săvârșește în taină”. Această virtute tainică, în întreaga ei plinătate, a fost proprie făcătorului de minuni Sfânt Nicolae. Din viața și acatistul lui se vede că el a salvat de la căderea în păcat trei fete, aruncându-le noaptea, în taină, câte un săculeț cu aur în casă.

Așadar, amintindu-ne de smerenia desăvârșită a Sfântului Ierarh Nicolae, însoțită de virtutea tainică, sau, ceea ce este același lucru, adevărata iubire pentru Dumnezeu, ce trebuie să o învățăm?

Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Evrei, spune: „Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri... și urmați-le credința (Evrei 13, 7). De aceea, săvârșind pomenirea mai marelui nostru învățător, Sfântul Ierarh Nicolae și aducându-ne aminte de minunata lui smerenie, să avem și noi această smerenie, iubii mei, nu numai pentru faptul că aceasta este una dintre cele mai mari virtuți, dar și pentru că această smerenie distruge slava deșartă, această patimă groaznică care pierde chiar și pe cei desăvârșiți.

Cât de desăvârșit era Lucifer, primul înger înainte de căderea lui! După cum arată Sfinții Părinți, de la lumina Harului Lui se lumina întreg universul. Dar el nu s-a mulțumit cu slava pe care a primit-o de la Dumnezeu, ci a dorit să fie asemenea cu Dumnezeu, de aceea a și pierit pe veci. Pe protopărinții noștri, de asemenea, i-a pierdut slava deșartă, care a trezit în ei dorința de a fi asemenea cu Dumnezeu în cunoaștere. Chiar și pe Mântuitorul, când a postit patruzeci de zile în pustie, diavolul a încercat să-L ispitească prin slava deșartă, dar această încercare nu a fost încununată de succes.

Noi știm ce mari daruri harice și revelații a avut Sfântul Apostol Pavel. Dar diavolul ar fi putut să-i răpească toate aceste daruri, prin mijlocirea aceleiași slave deșarte. Aceasta nu s-a întâmplat, deoarece Domnul i-a trimis marelui Său Apostol un mijloc de poticnire sub forma unui ghimpe în trup: „Și pentru ca să nu mă trufesc cu măreția descoperirilor – spune Apostolul în a doua Epistolă către Corinteni – datu-mi-s-a mie un ghimpe în trup, un înger al satanei, să mă bată peste obraz, ca să nu mă trufesc. Pentru aceasta de trei ori am rugat pe Domnul ca să-l îndepărteze de la mine; și mi-a zis: îți este de ajuns darul Meu, căci Puterea Mea se desăvârșește în slăbiciune” (II Corinteni 12, 7-9).

Sfântul Simeon Stâlpnicul a avut odată o vedenie: i s-a arătat un car de foc cu îngeri, care i-au spus că a plăcut atât de mult lui Dumnezeu, încât Domnul le-a poruncit lor să-l ia de viu în ceruri, asemenea proorocului Ilie. Iar Sfântul Simeon, dând crezare vedeniei, a ridicat un picior, pentru a se urca în car, dar cum s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci, totul a dispărut deodată, cu mare zgomot. Iar sfântul Simeon, drept pedeapsă că s-a lăsat ispitit de gândul slavei deșarte, a stat un an întreg pe un stâlp, într-un singur picior.

Nu a scăpat de ispita slavei deșarte nici Preacuviosul Serafim de Sarov. Lui i s-au propus să fie arhimandrit și egumen al unei mănăstiri din Rusia (...). Refuzând, slava deșartă a început să-i tulbure mintea și inima. Atunci Preacuviosul Serafim s-a așezat pe o piatră și o mie de zile s-a rugat cu mâinile ridicate la cer, cu rugăciune vameșului: Dumnezeuule, Milostiv fii mie, păcătosului. În acest fel, slava deșartă l-a părăsit pentru totdeauna.

Tot așa suferea de slavă deșartă și Sfântul Ierarh Tihon de Zadonsk. Trăind retras în liniște, la mănăstirea din Zadonsk, suporta multe neazuri din partea unor frați nesimțitori, care îi aduceau jigniri grele, îl numeau ipocrit, fariseu și chiar aruncau în el cu lemne și pietre. Unul din arhierii eparhiali, prieten al Sfântului Tihon, i-a cerut acestuia să fie desemnat în funcția de episcop eparhial. Sfântul Tihon a șovăit în luarea unei decizii: să rămână retras la mănăstire, sau să fie de acord cu propunerea prietenului său. Slava deșartă îl ataca din ce în ce mai mult. Stând odată lângă chilia lui, Sfântul sa lăsat cucerit de gândul slavei deșarte. Deodată se apropie în fugă de el un nebun pentru Hristos din mănăstirea Zadonsk, monahul Aaron, care, lovindu-i obrazul Sfântului, i-a zis: „Nu te mări în deșert”. Sfântul Tihon a fost adânc mișcat de perspicacitatea monahului, care i-a ghicit gândurile ascunse și din acel moment a început să-i plătească o pensie: trei copeici pe zi. Influențat, însă, de cererile insistente ale prietenului său arhieru, Sfântul Tihon a înaintat o cerere Sfântului Sinod, pentru acordarea postului de arhieru eparhial. Dar în chilia lui a intrat același nebun întru Hristos și i-a zis: „Maica Domnului nu ți-a poruncit să pleci de aici nicăieri”. Sfântul Ierarh Tihon a rupt de îndată cererea lui și din acel moment gândurile de slavă deșartă l-au părăsit.

Au fost foarte multe exemple care mărturisesc cum slava deșartă a pierdut mari nevoitori, oameni preacuvioși. Este cunoscut faptul că fericitul Teofil, care ocupa funcția de econom al bisericii din Adansk, din smerenie, a renunțat la hirotonia întru arhieru. Iar apoi, ca urmare a mărturiilor clevetitorilor lui, a fost înlăturat chiar și din funcția de econom. Slava deșartă, cu o putere extraordinară, l-a cuprins și el a ajuns să comunice cu diavolul, s-a lepădat de Hristos, a încetat să se împărtășească, pentru ca apoi să primească din nou funcția pierdută de econom, dar deja cu ajutorul diavolului. A fost nevoie de mijlocirea osârdnică a Maicii Domnului pentru scăparea din veșnica pierzanie a fericitului Teofil.

Dar multe, foarte multe au fost cazurile când nevoitori mari au pierit definitiv din cauza slavei deșarte, iar despre acest lucru vorbesc, printre alte cărți și Patericul Atonit și lucrările Preacuviosului Ioan Casian.

De aceea, să ne fie teamă, iubiții mei, de slava deșartă ca de focul veșnic și nestins al gheenei, amintindu-ne de cuvintele Apostolului Petru: „Și dacă dreptul abia se mântuiește, ce va fi cu cel necredincios și păcătos?” (I Petru 4, 18). Dar, în același timp, să năzuim din toată inima spre dobândirea smereniei desăvârșit, cu tainica ei facerea de bine, cu adevărata iubire pentru Dumnezeu. Să-l rugăm pe Sfântul Ierarh Nicolae să ni se dăruiască această smerenie, prin care el s-a sfințit, ca un bun trebuincios și mântuitor. Dacă vom avea această pornire a inimii, atunci Sfântul Nicolae ne va iubi pe noi. El va revărsa asupra noastră toată dragostea lui, tot harul lui. El ne va asculta și ne va îndeplini toate rugăciunile, ne

va izbăvi de toate necazurile și durerile noastre și ne va uni pe veci cu Hristos, într-o bucurie veșnică și nesfârșită, în Împărăția Lui cerească și fericită. Amin.

(Ținut în biserica rusă „Sf. Nicolae” din orașul Sofia, la 6/19 decembrie 1947)